

Dr. Szili Katalin
az Országgyűlés Elnöke részére

Országgyűlés Hivatala

Irományszám: 175949/270

Érkezett: 2009 FEBR 02.

Helyben

Tisztelt Elnök Asszony!

A Házszabály 94.§ (1) bekezdése alapján „*a Polgári Törvénykönyvről*” szóló T/5949. számú törvényjavaslathoz a következő

módosító javaslatot

terjesztem elő:

1. A törvényjavaslat 2:5-2:7.§§-ai az alábbiak szerint módosulnak:

„II. Fejezet

Holtnak nyilvánítás[, a halál tényének megállapítása]

2:5. § [A holtnak nyilvánítás][, a halál tényének megállapítása]

(1) Az eltűnt embert [**bírósi határozattal holtnak lehet nyilvánítani**] a bíróság – kérelemre – **holtnak nyilvánítja**, ha eltűnésétől öt év eltelt anélkül, hogy életben léteire utaló bármilyen adat ismeretessé vált volna.

[(2) A holtnak nyilvánítottat az ellenkező bizonyításáig halottnak kell tekinteni.]

(3) Ha a meghalt személy halála közokirattal nem igazolható, a halál tényét a bíróság állapíthatja meg.]

(2) Az eltűnt személy halálának időpontját a bíróság a körülmények mérlegelésével állapítja meg. Ha a körülmények mérlegelése nem vezet eredményre, a halál időpontja az eltűnést követő hónap tizenötödik napja.

[(4)] (3) A holtnak nyilvánítást [vagy a halál tényének bírósági megállapítását a meghalt] az eltűnt személy egyenesági rokona, házastársa, bejegyzett élettársa, az ügyész, a gyámhatóság és az érdekes, akinek [a megállapításhoz] az eltűnt személy holtnak nyilvánításához jogi érdeke fűződik.

[2:6. § [A halál időpontjának megállapítása]

(1) A bíróság a halál időpontját a körülmények mérlegelése alapján állapítja meg.

(2) Ha a körülmények mérlegelése nem vezet más eredményre, a halál időpontja az eltűnést követő hónap tizenötödik napja.]

[2:6].§ A holtnak nyilvánítás joghatásai

(1) A holtnak nyilvánított személyt – ellenkező bizonyításig – halottnak kell tekinteni.

(2) Ha a holtinak nyilvánított személy előkerül vagy halálának ténye, helye és ideje megállapíthatóvá válik, a bíróság megállapítja a holtinak nyilvánító határozat hatálytalanságát.

(3) Ha megállapítható, hogy a holtinak nyilvánított személy a határozatban alapul vett időpontnál korábbi vagy későbbi időpontban tűnt el, de a holttá nyilvánítás feltételei fennállnak, a bíróság határozatát megfelelően módosítja; egyébként hatályon kívül helyezi.

(4) A hatálytalan holtinak nyilvánító határozatra alapított jog és kötelezettség – törvény eltérő rendelkezése hiányában – semmis. A módosított határozatra alapított jog és kötelezettség érvényességét a módosítás alapján kell megítélni.

[2:7. § [Változás a holtinak nyilvánítás körülményeiben]

(1) Ha bebizonyosodik, hogy a holtinak nyilvánított a határozatban alapul vett időpontnál korábbi vagy későbbi időpontban tűnt el, de a holtinak nyilvánítás feltételei egyébként fennállnak, a bíróság a holtinak nyilvánító határozatot megfelelően módosítja. A jogkövetkezmények a módosított határozat szerint alakulnak.

(2) Ha bebizonyosodik, hogy a holtinak nyilvánított a határozatban alapul vett időpontnál később tűnt el, és ezért a holtinak nyilvánító határozat feltételei nem állnak fenn, a bíróság a holtinak nyilvánító határozatot hatályon kívül helyezi. A holtinak nyilvánító határozat alapján beállott jogkövetkezmények - ha a törvény eltérően nem rendelkezik - semmisek.

(3) Ha a holtinak nyilvánított előkerül, a bíróság megállapítja a holtinak nyilvánító határozat hatálytalanságát. A holtinak nyilvánító határozat alapján beállott jogkövetkezmények - ha a törvény eltérően nem rendelkezik - semmisek.]

III. fejezet

Anyakönyvezés

2:7.§ [Anyakönyvezés]

(1) A jegyző a természetes személyek születéséről és haláláról, családi állapotáról és származásáról – külön jogszabályban meghatározott – közhiteles nyilvántartást (anyakönyv) vezet.

(2) A jegyző az anyakönyvben szereplő adatokat az azokról kiállított közokirat alapján jegyzi be. Az anyakönyvbe bejegyzett adatokról vélelmezni kell, hogy azok a valóságnak megfelelnek.

(3) Ha a születés vagy halál ténye, helye és időpontja megállapítható, de arról – a külön jogszabályban meghatározott hatósági bizonyítványt – nem állították ki, az érintett illetve annak egyenesági rokona, házastársa valamint az ügyész, a gyámhatóság és az, akinek az adat feltüntetéséhez jogi érdeke fűződik, a bíróságtól az adat megállapítását kérheti.”

Indokolás:

A javaslat közös szakaszban foglalkozik a holttá nyilvánítással és a halál tényének bírói megállapításával. Ez nem helyes, mert míg a holttá nyilvánítás esetén valójában nem biztos, hogy az eltűnt személy meghalt (csak valószínű), addig a halál tényének bírói megállapítása esetén az érintett személy halála, annak helye és ideje megállapítható. Ez utóbbi jogintézmény tehát tulajdonképpen csak azt a célt szolgálja, hogy legyen olyan

közokirat, amelynek alapján a halál feltüntethető az anyakönyvben. Éppen ezért a halál tényének bírói megállapítására vonatkozó szabály az anyakönyvi szabályok közé tartoznék. A holtak nyilváníatás ezzel szemben azt a célt szolgálja, hogy az eltűnt ember jogviszonyai rendezhetők legyenek, akkor is, ha nem dönthető el, vajon meghalt-e illetve hol és mikor.

Célszerű külön szakaszban foglalkozni egyfelől a holtak nyilváníatás anyagi és eljárásjogi feltételeivel illetve a holtak nyilvánító határozat tartalmával, másfelől annak jogkövetkezményeivel illetve „utóéletével”.

A holtak nyilváníatásnak három feltétele van: a természetes személy legalább öt éve ismeretlen helyen tartózkodik (eltűnt), életben létére utaló adat ez idő alatt nem merült fel, és az arra jogosult kéri holtak nyilváníatását [(1) bekezdés].

A holtak nyilvánító határozatában a bíróság az eltűnt személyt a halál vélelmezett időpontjával kezdődő hatállyal holtak nyilvánítja; ezt az időpontot mérlegeléssel állapítja meg; ha ez nem vezet eredményre, a törvény rendelkezése alapján ez a nap az eltűnést (ismeretlen helyre távozást) követő 15. nap [(2) bekezdés, tartalmilag megegyezik a javaslat 2:6.§-ával].

A jogosulti kör meghatározásánál [(3) bekezdés] következetesebb „eltűnt személyre” utalni, hiszen a halál nem bizonyos (különösen az eljárás megindításakor).

A holtak nyilvánító határozat joghatása, hogy az eltűnt személyről vélelmezni kell: a bírósági határozatban meghatározott napon meghalt [(1) bekezdés, tartalmilag azonos a javaslat 2:5§-a (2) bekezdésével)]. Ez a vélelem megdönthető, ezért rendezni kell azt az esetet, ha utóbb az ellenbizonyítás sikerre vezet.

Az első eset, amit rendezni kell, ha az eltűnt személy sorsa megállapíthatóvá válik: vagy halála, vagy életben léte bebizonyosodik. Ebben az esetben a holtak nyilváníatás okafogyottá válik, ezért a határozat hatálytalanná nyilváníatásának van helye [(2) bekezdés].

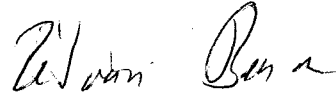
A második eset, ha az bizonyosodik be, hogy a holtak nyilvánított személy korábban, vagy később tűnt el. Ilyenkor vizsgálni kell, hogy a holtak nyilváníatás anyagi jogi előfeltételei továbbra is fennállnak-e. Ha igen, akkor módosulhat az eltűnés időpontja, ami a határozat módosítását eredményezheti, ha azonban nem, akkor a holtak nyilváníatásnak nincs helye, ezért a határozatot hatályon kívül kell helyezni [(3) bekezdés].

Hatálytalan holtak nyilvánító határozatra jogokat és kötelezettségeket alapítani – törvény eltérő rendelkezése hiányában – nem lehet. Ha a halál vélelmezett időpontja megváltozik, bizonyos jogok és kötelezettségek keletkezésének a halál időpontjához viszonyított helyzete megváltozhat, ami kihathat azok érvényességére. Ezt minden esetben egyedileg kell vizsgálni [(4) bekezdés].

A halál tényének megállapítása lényegében egy anyakönyvi adat pótlása. Önmagában tehát nem indokolt felvenni az új Ptk.-ba, ugyanakkor szükséges lehet az anyakönyvi nyilváníatás legfontosabb, polgári jogi vonatkozású szabályait a törvénybe felvenni. Így az anyakönyv fogalmát, vagyis azt, hogy mely adatok nyilváníatására szolgál [(1) bekezdés]; közhitelesség és az ennek alapjául szolgáló okiratiság elvét [(2) bekezdés]; végül az anyakönyvi adatok bejegyzéséhez szükséges közokirat pótlásának módját [(3)

bekezdés]. Az anyakönyvezésre vonatkozó általános szabályt indokolt külön fejezetben elhelyezni.

Budapest, 2009. február 2.

dr. Rétvári Bence
Kereszténydemokrata Néppárt